

2024-09-16

Underlag för undersökningssamråd

Avseende ändring enligt 2 kap. 27§ ellagen av befintlig
150 kV ledning vid station Svartbyn,
Bodens kommun

Projektorganisation:

Vattenfall Eldistribution AB
www.vattenfalleldistribution.se

Telefonväxel:	08-739 50 00
Org.nr:	556417-0800
Projektledare:	Karl Drugge
Tillstånd och rättigheter:	Petra Josefsson

Sweco Sverige AB
Box 110
901 03 Umeå
www.sweco.se

Uppdragsledare: Eva Espling
Handläggare: Jenny Lindström och Frida Ragnvaldsson
Kvalitetsgranskning: Erik Sundqvist

Foton, illustrationer och kartor har om inget annat anges, tagits fram av Vattenfall Eldistribution AB och Sweco.

Kartunderlag: ©Lantmäteriet, Länsvisa och nationella geodata © Länsstyrelsen

INNEHÅLL

1	INLEDNING	4
1.1	Bakgrund och syfte	4
1.2	Tillståndsansökan och markupplåtelse	5
1.3	Hantering av personuppgifter	5
2	Beskrivning av verksamheten	6
2.1	Utformning och markbehov	6
2.2	Byggskede	7
2.3	Rasering	7
2.4	Driftskedet	7
2.5	Nollalternativ	7
3	Områdets förutsättningar och bedömning av miljöeffekter	8
3.1	Kommunala planer	8
3.2	Natur- och kulturmiljö	9
3.3	Försvarsmakten	11
3.4	Markanvändning och infrastruktur	11
3.5	Sökandens bedömning avseende ej betydande miljöpåverkan	12
4	FORTSATT ARBETE	12
5	Referenser	12

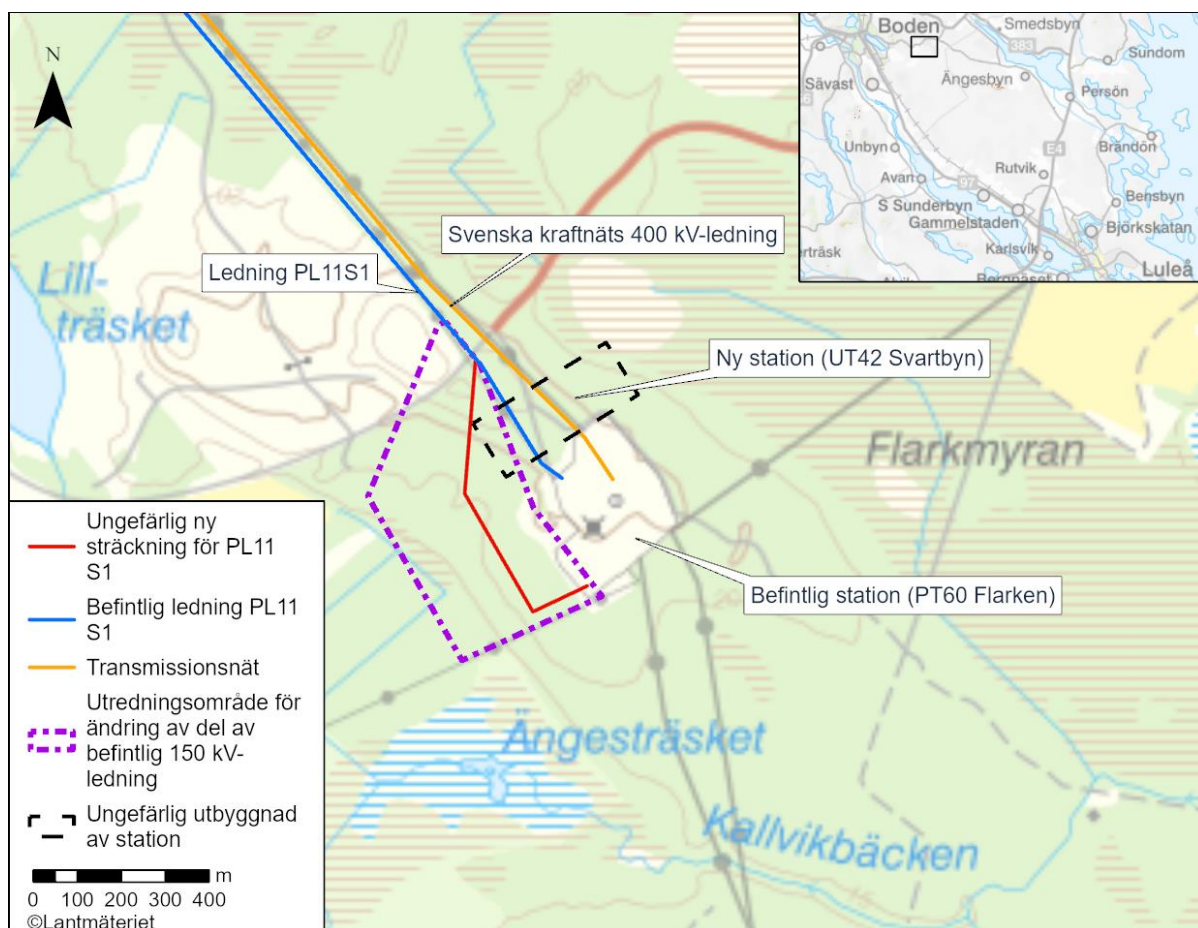
1 INLEDNING

1.1 Bakgrund och syfte

Vattenfall Eldistribution AB (Sökanden) avser att ansöka om ändring av nätkoncession för linje enligt 2 kapitlet 27 § ellagen (1997:857) för ett avsnitt av den befintliga 150 kV ledningen PL11 S1 i anslutning till transmissionsstation (station) Svartbyn. Ledningsändringen berör Bodens kommun, Norrbottens län.

Svenska kraftnät ska bygga en ny station (UT42 Svartbyn) norr om den befintliga stationen, se Figur 1. Detta innebär i sin tur att ca 700 meter av ledningen PL11 S1 behöver flyttas. För att ge plats för stationsutvidgningen kommer då ledningen i stället ansluta till den västra sidan av stationen PT60 Flarken. I Figur 1 visas det utredningsområde där ledningsändringen är aktuell och som detta samråd omfattar. Figuren visar även ett förslag på hur den ändrade ledningen skulle kunna placeras. Den planerade ledningsändringen är en förutsättning för utbyggnaden av stationen och därmed en förutsättning för fortsatta etableringar av industri i linje med Boden kommuns översiktsplan och detaljplaner för området.

Detta dokument utgör underlag för undersökningssamråd enligt 6 kap. 23–25 §§ miljöbalken för den planerade ledningsändringen. Ett undersökningssamråd syftar till att utreda om verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan (BMP) samt att samråda om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning.

Figur 1. Karta som visar planerad ledningsändring vid station Svartbyn.

1.2 Tillståndsansökan och markupplåtelse

För att få uppföra och driftsätta en kraftledning på regionnätetsnivå krävs tillstånd, s.k. nätkoncession för linje, enligt Ellagen (1997:857). Detsamma gäller vid en ändring av en befintlig nätkoncession. Inför framtagandet av en tillståndsansökan ska samråd enligt 6 kap. miljöbalken genomföras.

Efter samrådet kommer inkomna synpunkter att sammanställas och bemötas i en samrådsredogörelse som skickas till länsstyrelsen för beslut om betydande miljöpåverkan eller ej. Denna biläggs sedan till ansökan om ändringstillstånd. Tillståndsansökan omfattar bland annat teknisk beskrivning, fastighetsägarförteckning, miljökonsekvensbeskrivning och karta. Ansökan skickas till Energimarknadsinspektionen som handlägger ärendet och efter remisshantering fattar beslut.

I samband med att koncession och övriga tillstånd erhålls behöver ledningshavaren säkra rätten till mark för ledningar samt dess tillbehör. Detta sker vanligtvis i överenskommelse mellan berörda fastighetsägare och ledningshavaren genom undertecknande av ett avtalsservitut, så kallat Markupplåtelseavtal. Vid tecknande av Markupplåtelseavtal förblir marken i fastighetsägarens ägo och ledningshavaren ges rätt att nyttja området enligt i avtalet givna villkor. För Markupplåtelseavtalet utgår en engångsersättning för markintrånget, därtill kan markägaren ersättas för övrig skada som uppkommer i samband med anläggningsarbeten eller liknande. Markupplåtelseavtalet skrivs in i fastighetsregistret och kan komma att ligga till grund för ansökan om ledningsrätt. I de fall det är svårt att nå en överenskommelse har ledningsägaren möjlighet att utan stöd av överenskommelse ansöka om ledningsrätt för ledningen samt dess tillbehör. Detta innebär att lantmäteriet då prövar och beslutar om möjligheten att lämna ledningsägaren åtkomst till fastigheterna samt vilken ersättning som i så fall ska utgå.

1.3 Hantering av personuppgifter

Vattenfall Eldistribution AB är personuppgiftsansvarig för personuppgifter som hanteras inom ramen för samråd och ansökan i aktuellt ärende. Uppgifterna krävs för att uppfylla bestämmelser i gällande lagstiftning. Vattenfall Eldistribution AB behandlar personuppgifter enligt gällande dataskyddslagstiftning. Mer information finns på Vattenfall Eldistribution AB:s webbplats: <https://www.vattenfall.se/personuppgifter/>

Information och synpunkter som framkommer i samrådet kommer att sparas och dokumenteras i ärendet. Informationen sammanfattas i den samrådsredogörelse som utgör del i den miljökonsekvensbeskrivning som upprättas till tillståndsansökan.

2 BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

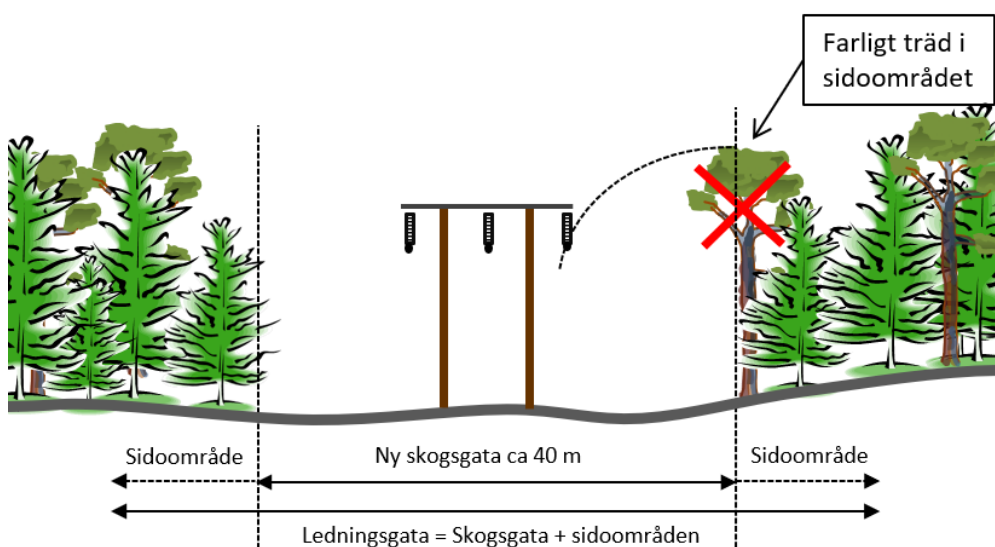
2.1 Utformning och markbehov

Den aktuella ledningen har en driftspänning på 130 kV och en konstruktionsspänning på 170 kV. Den befintliga ledningen omfattar tre faslinor och är konstruerad i portalstolpar av trä, se Figur 2. Stolparnas höjd varierar mellan 11–31 meter beroende på topografin i området och avståndet mellan faslinorna är cirka 5 meter. Avståndet mellan stolparna varierar mellan cirka 40–340 meter. Ny ledning enligt den planerade ledningssträckningen planeras att byggas på likvärdigt sätt i aktuellt område.

Figur 2. Foto på den befintliga 150 kV ledningen (källa Google Maps).

I stort sett hela området som berörs av ledningsändringen är i dag avverkat. Vid avverkning i de få skogsområden som finns kvar, samt med hänsyn till framtida återvegetation i området, kommer ledningen att utföras trädsäker. Detta innebär att ledningsgatan görs så bred att inga träd intill kraftledningen ska kunna falla på ledningen. Utöver den avverkning som sker inom den inlösta skogsgatan måste därför även enstaka så kallade farliga kantträd med jämna mellanrum avverkas i sidoområdena, se Figur 3. Skogsgatan blir cirka 40 meter bred, det vill säga cirka 20 meter bred på ömse sidor om ledningens mitt.

Figur 3. Principskiss över ledningens ledningsgata.

2.2 Byggskede

Innan byggnationen av den nya ledningssträckningen påbörjas genomförs en detaljprojektering, vilket innebär att data, såsom markprofil och laserskannad geodata, inhämtas som ger ett bra underlag för att kunna detaljprojektera ledningen med stolpplacering och höjd på stolpar. Dialog kommer att ske med Bodens kommun och andra ledningsägare i samband med detaljprojektering och byggnationen.

Efter att ledningen har detaljprojekterats genomförs ett fältbesök för att bekräfta ledningssträckningens byggbarhet. Arbetet sker till fots och/eller med hjälp av lättare terränggående fordon. Efter detta sker en värdering av den eventuella skog som behöver avverkas till förmån för den nya ledningsgatan och träd aktuella för avverkning stämplas. När fältarbetena är färdiga och erforderliga markavtal är påskrivna avverkas skogen för att åstadkomma den nya ledningsgatan.

Vanliga skogsavverkningsfordon såsom skördare och skotare används vid avverkningsarbetet. Arbetet sker vanligtvis under vintertid.

Därefter sker transport av material (bland annat stolpar och regler) till kraftledningsgatan. Vid anläggningsarbeten på marker med dålig bärighet ska generellt de maskiner och metoder användas som medför minsta möjliga ingrepp i naturmiljön, dels av tekniska skäl, dels för att minska körskador. Befintliga skogsbilvägar och uppställningsplatser används som upplagsplats för maskiner och material.

När resningen av stolpar är klar monteras regler på samtliga stolpar varefter faslinorna dras ut med spolverk vilka placeras i ledningens ändar. Detta moment sker släpfrött varvid varken linor eller mark skadas. I samtliga moment kommer transport i första hand att ske via ledningsgatan, samt via befintliga tillfartsvägar. Dessa transporter sker med hjälp av lättare terränggående fordon såsom snöskoter och/eller bandvagn.

2.3 Rasering

Rasering av stolpar och linor som ska ersättas sker när ledningen, enligt den nya ledningssträckningen, har tagits i drift. Vid raseringen lossas först faslinorna från stolparnas isolatorer, varefter linorna dras in och spolas upp på trummor. Detta görs släpfrött, det vill säga utan att linorna släpas i marken. Reglarna demonteras från stolparna och lyfts ned med hjälp av grävmaskin eller kran. Därefter dras trästolparna upp ur marken med gripklo monterad på grävmaskin och stolpar i stål monteras ner. Material transporteras till upplagsplatser vid farbar väg där raserat material sorteras i olika fraktioner för att därefter omhändertas enligt gällande lagar och förordningar.

2.4 Driftskedet

Normalt underhåll för att upprätthålla driftsäkerheten görs för ledningen. Underhållsröjningen av skogsgatan sker vanligtvis med 6–7 års intervall medan syn och avverkning av farliga kanträd (skogsbesiktning) sker med intervallet 8–10 år. Intervallens längd beror på tillväxtförmågan i skogsgatan och dess sidoområden. Vegetation i skogsgatan som bedöms komma inom säkerhetsavståndet från faslinorna innan kommande röjning sker, röjs bort. Tillfartsvägar och placering av virkesupplag planeras i samband med avverkningsarbetet. I första hand används den befintliga skogsgatan som transportväg.

2.5 Nollalternativ

Nollalternativet innebär i det aktuella fallet att ändring av koncession för ledningen uteblir vilket i sin tur även påverkar planerad utbyggnad av befintlig station. Nollalternativet innebär då också att de miljökonsekvenser som kan förväntas uppkomma vid ändring av koncessionen för ledningen uteblir.

3 OMRÅDETS FÖRUTSÄTTNINGAR OCH BEDÖMNING AV MILJÖEFFEKTER

I följande avsnitt redovisas en beskrivning av de intressen som berörs, samt en bedömning av de effekter som ledningsändringen kan medföra. Ändringen inkluderar både rasing av den befintliga ledningen PL11 S1, på en sträcka mellan väg 605 och station Svartbyn, se Figur 4, och den nya sträckningen väster om stationen. I den miljökonsekvensbeskrivning som kommer att bifogas ansökan om ändring av koncession kommer berörda intressen och åtgärdens effekter och miljökonsekvenser att redovisas mer utförligt.

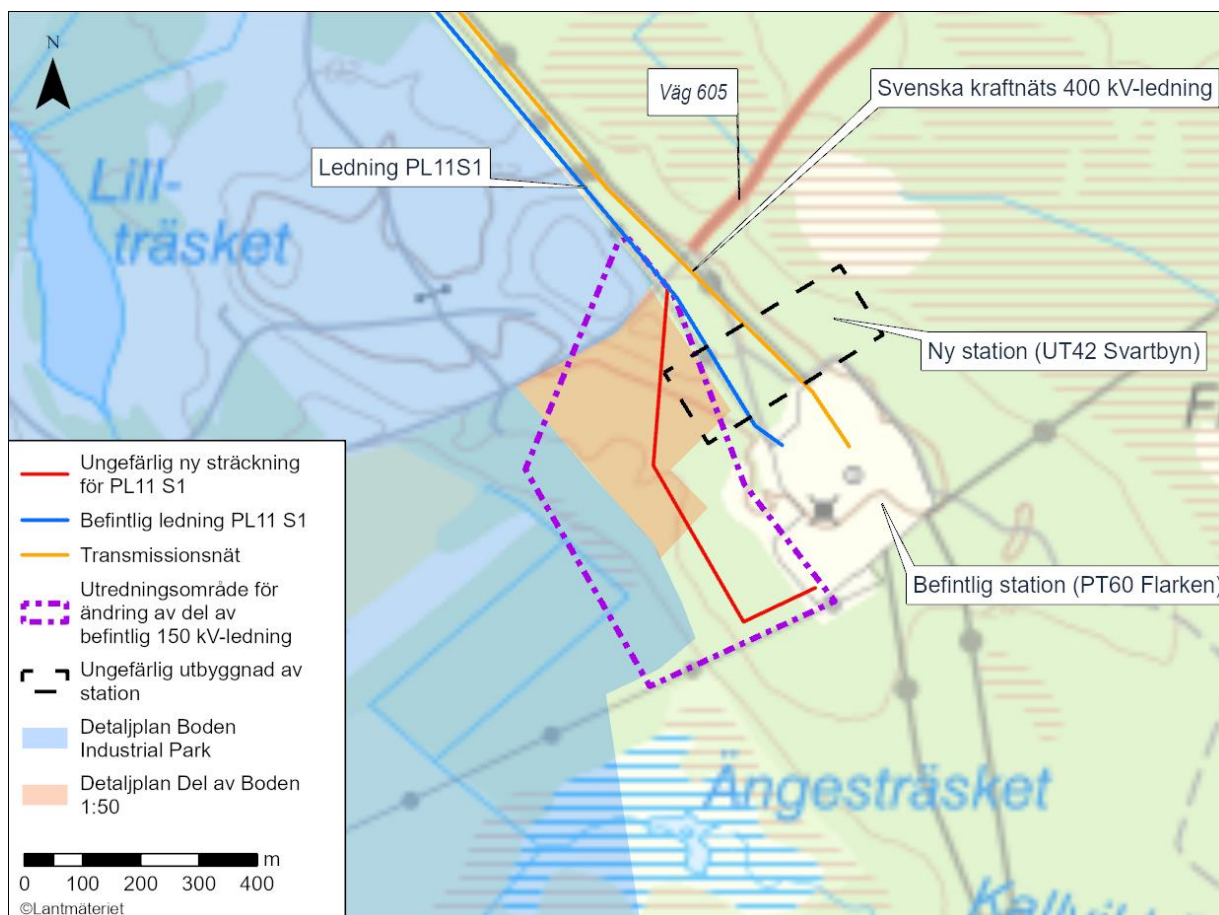
Bedömningen har begränsats till det utredningsområde varinom ledningsändringen planeras. De förutsedda miljöeffekterna är endast begränsade till ledningsändringen, det vill säga att den nya ledningssträckningens effekter jämförs mot avsnittet av den befintliga ledningen som den nya ersätter.

3.1 Kommunala planer

Ledningsändringens utredningsområde berör två detaljplaner för industriverksamhet; *del av fastigheten Boden 1:50 m.fl. och verksamhetsområdet Svartbyn (Boden Industrial Park)* (Bodens kommun, 2024), se Figur 4. Detaljplanen för del av fastigheten Boden 1:50 m.fl. syftar till att skapa möjligheter för elintensiv, storskalig och annan industriverksamhet. Planområdet ligger inom utpekad utredningsområde för verksamheter, Svartbyn VU5, i Bodens kommuns översiktsplan 2025.

I Boden kommuns översiktsplan från 2017 beskrivs Svartbyn som ett område med extra gynnsamma förutsättningar för lokalisering av storskaliga etableringar med hänsyn till att följande krav uppfylls inom området: verksamhetens störningar på befintlig bebyggelse är små, tillgången till el är stor samt att närhet till befintliga kommunikationer i form av väg och järnväg finns eller kan tillskapas.

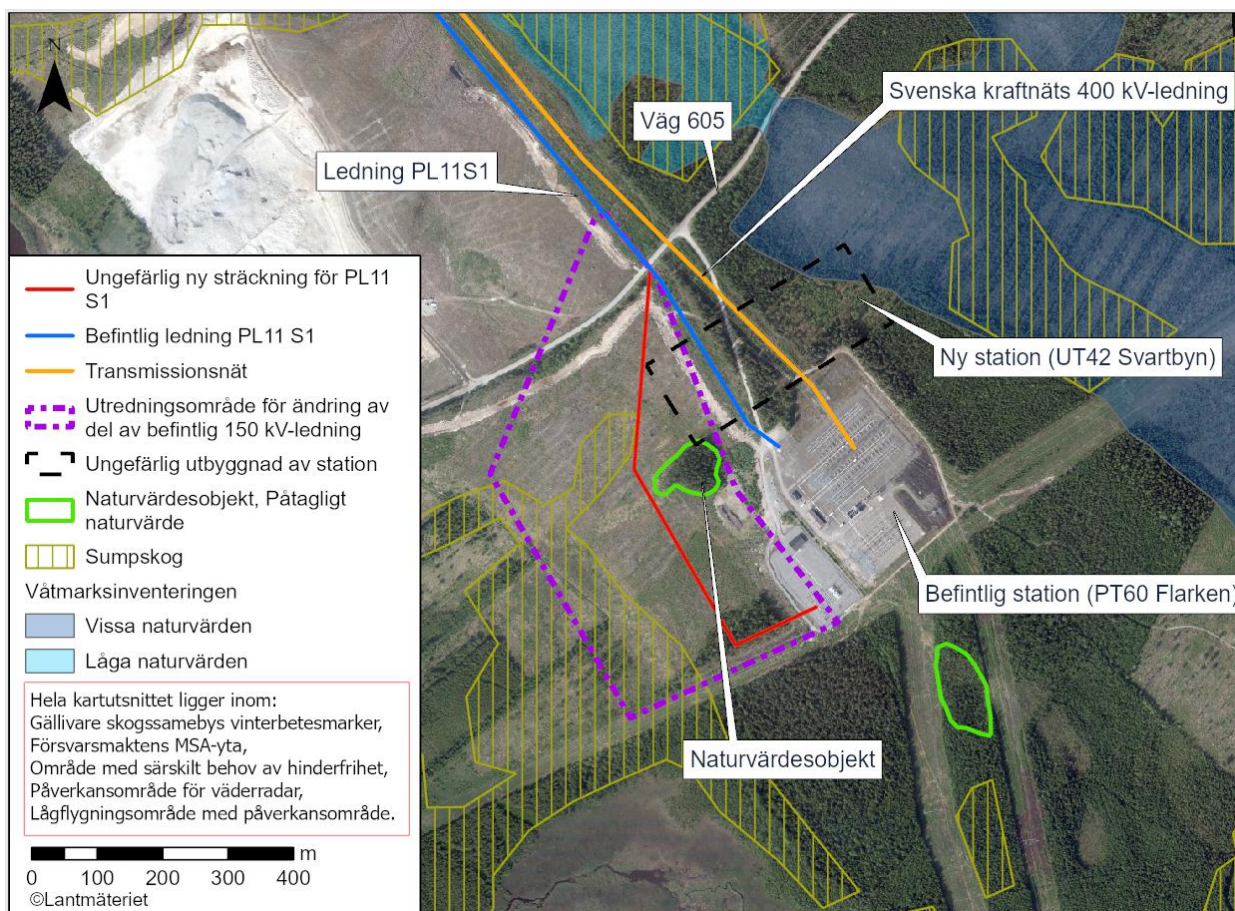
Ledningsändringen gör plats för utbyggnaden av stationen och överensstämmer med översiktsplanens krav på tillgång till el för storskaliga etableringar i Svartbyn. Dialog kommer att föras med Bodens kommun avseende påverkan på detaljplanerna.

Figur 4. Karta över detaljplaner som återfinns i anslutning till planerad ledningssträckning. (källa Bodens kommun).

3.2 Natur- och kulturmiljö

Ledningsändringens utredningsområde utgörs främst av avverkad skogsmark, mindre buskage och två skogsdungar, se Figur 5. Det finns även en, av Skogsstyrelsen utpekad, sumpskog i nära anslutning till undersökningsområdet, men flygbild och fältbesök i området visar att sumpskogsområdet är avverkat.

Figur 5. Intressen inom utredningsområdet för ledningsändringen.

I samband med en förstudie för Svenska kraftnäts planerade utbyggnad av station Svartbyn genomfördes en naturvärdesinventering av området (Sweco, 2023). I naturvärdesinventeringen registrerades ett område med påtagligt naturvärde inom utredningsområdet. Naturvärdesobjektet är cirka 0,5 hektar och beläget väster om ställverket, se Figur 5. Objektet består av sumpskog med lövblandad barrskog som omges av kalhyggen vilket skapat flera vindfällen i kanterna. Ett större bestånd av orkidén korallrot förekommer som medför ett visst artvärde. Orkidén är vanligt förekommande i hela landet och bevarandestatusen anses vara god på regional och lokal nivå. Möjligheten till att undvika naturvärdesobjektet med ledningsändringen är god.

Inom södra kanten av utredningsområdet finns en skogsdunge på cirka 0,8 hektar. Naturvärdesinventeringens slutsats är att området inte innehåller några högre naturvärden utan främst består av ung brukad skog. Inga övriga skyddsvärda arter är inrapporterade i artportalen från området de senaste 25 åren. Ledningsändringen berör inte några vattendrag eller övriga vatten.

Sammanfattningsvis bedöms ledningsändringens effekter på naturmiljön som **obetydliga** under bygg- och driftskede, så även effekterna av raseringen av den befintliga ledningssträckningen. Den nya sträckningen av PL11 S1 bedöms inte tillföra några ytterligare effekter jämfört med den befintliga sträckningen.

Svenska kraftnät har även genomfört en arkeologisk fältutredning i området som Sökanden fått ta del av. Planerad ledningssträckning berör inga utpekade kulturmiljöer eller kulturhistoriska lämningar. Om tidigare icke kända forn- eller kulturhistoriska lämningar påträffas under byggnation hanteras dessa i enlighet med gällande lagstiftning (2 kap. kulturmiljölagen). Sammantaget bedöms effekterna av den nya

ledningssträckningen för befintlig ledning som **obetydliga** på kulturmiljövärden under bygg- och driftskede, så även effekterna av raseringen av den befintliga ledningssträckningen. Den nya sträckningen av PL11 S1 bedöms inte tillföra några ytterligare effekter jämfört med den befintliga sträckningen.

3.3 Försvarsmakten

Försvarsmakten har en rad intressen i Bodens kommun. Ledningsändringen omfattas av Luleå Airports MSA-yta (Minimum Safety Altitude). MSA anger var det är säkert att genomföra in- och utflygningar och syftar till att säkerställa möjligheten att genomföra visuell inflygning till en flygplats. Ledningsändringen omfattas även av Försvarsmaktens område med särskilt behov av hinderfrihet, påverkansområde för väderradar, samt ett lågflygningsområde med påverkansområde.

Ledningsändringen bedöms inte utgöra ett flyghinder eftersom de nya stolparna kommer att anläggas med en liknande höjd som de befintliga i anslutning till kvarvarande kraftledningsstruktur. Ledningsändringens effekter på Försvarsmaktens intressen bedöms som **obetydliga** under bygg- och driftskede. Den nya sträckningen av PL11 S1 bedöms inte tillföra några ytterligare effekter jämfört med den befintliga sträckningen.

3.4 Markanvändning och infrastruktur

Utredningsområdet för ledningsändringen ingår i Gällivare skogssamebys vinterbetesmark. Enligt Sametingets digitala planeringsunderlag berörs inte något särskilt utpekat område av intresse för rennäringen. Ledningsändringens effekter på rennäringens intressen avseende störning, betesbortfall och markanspråk bedöms sammanfattningsvis som **obetydliga** under bygg- och driftskede, så även effekterna av raseringen av den befintliga ledningssträckningen. Detta då den nya ledningssträckningen är kort och placeras i närområdet till stationen och befintliga ledningar, samt då området i stort sett redan är kalavverkat och anvisat för industriverksamhet. Den nya sträckningen av PL11 S1 bedöms inte tillföra några ytterligare effekter jämfört med den befintliga sträckningen.

I övrigt består markanvändningen av planer för industriverksamhet och skogsbruk. Ledningsändringens effekter på den övriga markanvändningen bedöms som **små negativa** under bygg- och driftskedet. Detta då ledningsgatan tar mark i anspråk. Effekterna av raseringen bedöms som **obetydlig**. Dialog kommer att föras med fastighetsägarna avseende påverkan på industrifastigheterna.

Den befintliga ledningen PL11 S1 går längs med västra sidan Svenska kraftnäts 400 kV ledning, samt öster om Trafikverkets två 32 kV ledningar. Ledningsändringen frångår parallellgången med befintliga ledningar något. Både den befintliga ledningen och ledningsändringens utredningsområde passerar över väg 605 som är enskild väg på västra sidan av Svenska kraftnäts ledning. Under byggskedet finns risk för störning på berörd infrastruktur. Störningen kan undvikas i och med dialog med ledningsägare och väghållare i samband med detaljprojekteringen. Ledningsändringens effekter bedöms därmed som **obetydliga** under bygg- och driftskedet av den nya ledningssträckningen och raseringskedet av den befintliga sträckningen. Den nya sträckningen av PL11 S1 bedöms inte tillföra några ytterligare effekter jämfört med den befintliga sträckningen.

3.5 Sökandens bedömning avseende ej betydande miljöpåverkan

Den planerade ledningsändringen är en förutsättning för utbyggnad av transmissionsstationen och därmed en förutsättning för fortsatta etableringar av industri i linje med Bodens kommuns översiktsplan och detaljplaner. Utbyggnaden av transmissionsstationen är även viktig för industrietableringarna i Luleå kommun. Ledningsändringen sker inom ett avverkat område som pekats ut för industriverksamhet och tar hänsyn till kringliggande infrastruktur.

Ledningsändringens effekter bedöms sammanfattningsvis vara obetydliga för naturmiljö, kulturmiljö, försvarets intressen och infrastruktur under driftskedet. För markanvändningen bedöms ledningsändringens effekt som små negativa under bygg- och driftskede då industrimark tas i anspråk.

Sammantaget bedöms ledningsändringen motsvara miljöbalkens krav att lokaliseringen av en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska vara lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Sökanden bedömer därmed att projektet sammantaget inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt miljöbalkens bestämmelser.

4 FORTSATT ARBETE

Efter genomfört samråd kommer inkomna synpunkter sammanställas och besvaras i en samrådsredogörelse. En begäran gällande beslut om betydande miljöpåverkan kommer därefter att lämnas in till Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Om ledningsåtgärden inte bedöms medföra betydande miljöpåverkan kommer en liten miljökonsekvensbeskrivning upprättas och en ansökan om ändring av nätkoncession för linje lämnas till Ei vid årsskiftet 2024/2025. Byggnation planeras påbörjas så snart koncession (samt markåtkomst) erhållits.

5 REFERENSER

Artportalen. (2024). Hämtat från <https://artportalen.se/ViewSighting/ViewSightingAsMap>

Bodens kommun. (den 08 05 2024). Hämtat från <https://www.boden.se/samhalle-utveckling/samhallsplanering/detaljplan-for-verksamhetsområdet-svartbyn-boden-industrial-park>

Fornsök. (den 26 04 2024). Hämtat från <https://app.raa.se/open/fornsok/lamning-query>

Sweco. (2023). *PM - Naturvärdesinventering Svartbyns transmissionsstation*. Sweco AB.

Länsstyrelsen. Geodatakatalogen (2024-05-26): <https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/>

Rennäringens markanvändning (2024-05-26): <https://www.sametinget.se/8382>

Riksantikvarieämbetets öppna data (2024-05-26): <https://pub.raa.se/>

Skogsstyrelsens geodatatjänster (2024-05-26): <https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/nerladdning-av-geodata/>

VISS. Vattenkartan (2024-05-26): Vattenkartan (lansstyrelsen.se)

